



Propozycja korekty systemu podatkowego
Centrum im. Adama Smitha
Dzień Wolności Podatkowej, Warszawa, 15 czerwca 2016

ZAMIAST WSTĘPU

Obecny system podatkowy jest tak skomplikowany i tym samym pełen luk, że tylko powszechna uczciwość Polaków sprawia, że rząd ma jeszcze jakiegokolwiek dochody z tytułu podatków. Od lat ma miejsce spadek zdolności państwa do poboru podatków. W poniższym materiale przedstawiamy rentgenowski obraz systemu, w którym skupiamy się na sprawach kluczowych dla przeprowadzenia zmian. Odpowiadamy na pytania:

- 1) kto płaci podatki w sensie ekonomicznym?
- 2) jakie są podatki i jaka jest ich konstrukcja?
- 3) jaki jest koszt poboru podatków?
- 4) jakie są stawki podatków?
- 5) jakie są rzeczywiste wpływy podatkowe?

OBCIĄŻENIE PODATKIEM

Im wyższe koszty ma przedsiębiorstwo, tym mniej może sprzedać produkowanych dóbr. Podatek z kolei jest elementem kosztu w przedsiębiorstwie, tak jak cena energii, transportu itp. Im wyższe podatki, tym mniej przedsiębiorcy sprzedają. Środki na podatki z kolei pochodzą zawsze od klientów. Przedsiębiorcy oraz korporacje są tylko poborcami podatków.

GRUPY PODATKÓW

W Polsce, przy niebywalej mnogości tytułów podatkowych i ich nazw, kluczowe są cztery grupy podatków:

- 1) podatki od oficjalnej pracy na terenie Polski;
- 2) podatek od małych przedsiębiorców działających na terenie Polski, którzy praktycznie nie eksportują wytwarzanych dóbr;
- 3) VAT i akcyza jako podatki od konsumpcji realizowanej na terenie Polski;

- 4) CIT jako podatek od dochodu osiągniętego na świecie, ale w spółce zarejestrowanej w Polsce (z uwzględnieniem przepisów międzynarodowych).

A. Podatki od pracy

W Polsce w 1998 roku wprowadzono kilka podatków opodatkujących tę samą podstawę, czyli pracę. Praca jako jedno źródło obciążona jest procentowymi podatkami pod postacią:

- 1) składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;
- 2) składki na Fundusz Pracy;
- 3) składki emerytalnej, w tym składki do OFE;
- 4) składki rentowej;
- 5) składki wypadkowej;
- 6) składki chorobowej;
- 7) składki zdrowotnej;
- 8) podatku dochodowego od osób fizycznych.

B. Podatki od małych przedsiębiorców

Mały przedsiębiorca płaci kwotowo obliczaną:

- 1) składkę na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
- 2) składkę na Fundusz Pracy,
- 3) składkę emerytalną,
- 4) składkę rentową,
- 5) składkę wypadkową,
- 6) składkę chorobową (opcjonalnie),
- 7) składkę zdrowotną.

Dodatkowo, mały przedsiębiorca podlega obowiązkowi płacenia PIT w jednym z czterech wariantów:

- 1) podatku dochodowego od osób fizycznych na zasadach ogólnych,
- 2) podatku dochodowego od osób fizycznych ze stałą stawką (liniową),
- 3) ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych,
- 4) karty podatkowej.

Dla ponad połowy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą składki kwotowe są tak wysokie, że w praktyce nie odprowadzają one podatku dochodowego. Dodatkowo, część z małych podatników funkcjonuje w systemie VAT, też go finalnie nie płacąc.

C. VAT

Podatek VAT płacą zawsze ludzie mało i średnio zarabiający, a nie, jak mylnie się przyjmuje, korporacje, które są tylko poborcami tego podatku w imieniu rządu. VAT nie płacą osoby zamożniejsze, bo odzyskują VAT od prywatnej konsumpcji dzięki

swoim przedsiębiorstwom. Już w 2004 roku było o 50% za dużo podatników VAT w Polsce.

D. CIT

Od lat wpływy z CIT utrzymują się na zbliżonym poziomie około 30 miliardów złotych. Jego znaczenie dla budżetu państwa jest niewielkie, przy nieproporcjonalnie wysokim zaangażowaniu przedsiębiorców w jego niezapłacenie oraz aparatu skarbowego w jego kontrolę.

CIT w praktyce jest podatkiem od nieumiejętności lub braku chęci jego legalnego unikania. Korporacje poprzez międzynarodowe regulacje zgodnie z polskimi przepisami unikają tego podatku w Polsce, mimo że korzystają z infrastruktury i usług naszego państwa.

POBÓR PODATKÓW

W 1998 roku wprowadzono tzw. ubruttowanie wynagrodzeń i świadczeń społecznych oraz ustawową fikcją, że pracownik urzędu, bezrobotny czy rencista i emeryt są płatnikami podatku. W konsekwencji rząd sam sobie płaci podatki od wypłacanych przez siebie wynagrodzeń i świadczeń społecznych.

Osiem podatków od pracy trzeba co miesiąc płacić co do zasady czterema przelewami. Dodatkowo, płatnikiem tych podatków jest najpierw przedsiębiorca, który odprowadza zaliczki PIT i składki, a potem także pracownik przy rozliczeniu rocznym. Jedna praca jako źródło, osiem podatków, co najmniej cztery przelewy i dwóch płatników.

W przypadku małych przedsiębiorców podatków jest z kolei do dziewięciu, bo dochodzi jeszcze VAT, przelewów zaś pięć. Ponad połowa z tych podatników części z nich nie płaci, bo nie musi.

Taki system poboru musi być nieefektywny. Płatnik podatku z punktu widzenia prawa powinien być tożsamy z podatnikiem, podatki o podobnej podstawie lub podobnym wymiarze (np. kwotowe) należy połączyć.

STAWKI PODATKÓW

Skumulowane opodatkowanie pensji minimalnej otrzymanej przez pracownika wynosi ponad 64,5% (ZUS + NFZ + podatki względem wynagrodzenia netto). Z punktu widzenia pracodawcy jest to 40% kosztu pracy.

Przy nominalnej stawce CIT 19% zapłacony podatek wynosi między 0,3% a 0,8% przychodów przedsiębiorstw.

Efektywna stawka VAT pobieranego od wewnątrzspółnotowego nabycia towarów oraz importu wynosi nieco poniżej 20%. Wpływy z VAT krajowego pomniejszone o VAT zwracany przy eksporcie są nieduże.

KOREKTA SYSTEMU. PROPOZYCJA CENTRUM IM. ADAMA SMITHA

Konieczna dziś korekta, a nie zmiana systemu, to jego uproszczenie. Jeżeli podatki nie mają być niższe, to nie mogą być aż tak skomplikowane i tym samym kosztowne w poborze oraz ich kontroli. Uproszczenie jest statyczną korektą systemu.

A. Podatek od pracy

Jeden (1) podatek nałożony na jedno (1) źródło, czyli zamiana ośmiu (8) podatków na pracę na łączny podatek, będący ich sumą. Jeden (1) przelew od pracodawcy w miejsce czterech (4). Pracodawca podatnikiem i płatnikiem.

B. Podatek od mikro przedsiębiorców

Mikro przedsiębiorca, o obrotach do 200 tysięcy złotych rocznie, płaci jeden (1) zintegrowany podatek, zamiast do dziewięciu (9) składek, PIT i VAT. Podatek kwotowy na poziomie dzisiejszej składki ZUS, czyli 350 złotych miesięcznie (część stała) gwarantuje przewidywalne wpływy do budżetu państwa (liczba podmiotów x kwota ryczałtu) oraz 1,5% od obrotu (część zmienna). Podatnik musi prowadzić jedynie księgę przychodów.

Spadają koszty księgowe po stronie zarówno przedsiębiorcy, jak i organów skarbowych.

C. VAT

Wyłączenie małych firm z systemu VAT, w tym zachęcanie już obecnych w systemie do jego opuszczenia i skupienie kontroli na dużych firmach.

Docelowo przyjęcie jednolitej stawki VAT na poziomie 20% z wyłączeniem żywności (stawka preferencyjna).

D. CIT

Konieczna korekta polega na zamianie podstawy opodatkowania z dochodu na przychód, czyli zamiast CIT, którego stawka wynosi 19% dochodu na 1-1,5% przychodu. Oznacza to, że wpływy z CIT nie spadną.

Dla zapewnienia zgodności z prawem unijnym dodatnia różnica między efektywną stawką dziś 0,5% przychodu a 19% dochodu uzupełniałaby lukę w systemie ubezpieczeń społecznych.

ZMIANA STAWEK

Po przeprowadzeniu zmian statycznych, kiedy system jest „lżejszy” i tym bardziej sterowny oraz pojawiły się oszczędności po obniżeniu kosztów jego funkcjonowania, możliwa będzie obniżka stawek podatkowych, tak jak to proponowała prof. Zyta Gilowska.

Z administracji skarbowej wybieramy najlepiej działające jej części, czyli służbę celną i pobór składek w ZUS, by na ich bazie stworzyć jednolitą administrację podatkową, docelowo opartą na najlepszych praktykach z sektora prywatnego.

W SKRÓCIE

- Mikro przedsiębiorcy bez zmian, ale z jednym podatkiem w wysokości 350 złotych miesięcznie (część stała) i 1,5% od przychodu (część zmienna).
- Ujednolicony podatek od pracy na poziomie ok. 35% kosztu pracy.
- Ujednolicony VAT 20% od przedsiębiorstw o obrotach powyżej 200 tysięcy złotych.
- Zmiana podstawy opodatkowania w CIT z dochodu na przychód i stawki z 19% na 1-1,5%.

Centrum im. Adama Smitha, Warszawa 15 czerwca 2016

Centrum im. Adama Smitha
Bednarska 16
00-321 Warszawa
tel. +48 22 828 47 04
mobile: +48 534 551 451
e-mail: 1989@smith.pl
www.smith.pl
www.facebook.com/centrumadamasmitha